

Grzegorz Leopold Seidler

Grzegorz Leopold Seidler¹ urodził się w Stanisławowie (obecnie ros. Iwano-Frankowsk, ukr. Ivano-Frankivsk), 18 września 1913 r. Wywodził się z rodziny inteligentkiej. Jego dziadek Leopold był profesorem, a później dyrektorem gimnazjum żeńskiego w Stanisławowie. Wywodził się ze Śląska Opawskiego. Babcia G. L. Seidlera – Maria Romaszkan, narodowości ormiańskiej, pochodziła ze zubożałej rodziny ziemiańskiej. Ich potomkiem był Teodor Seidler, ojciec Grzegorza Leopolda. Uzyskał on wykształcenie prawnicze w Uniwersytecie Wileńskim. Aplikację odbył we Lwowie. Od roku 1911 prowadził w Stanisławowie własną kancelarię adwokacką. Był posłem na Sejm RP, a także działał w samorządzie Stanisławowa. Ożenił się z Eugenią Dawidowicz, podobnie jak jego matka Ormianką, córką kupców z Besarabii. Małżeństwo to miało dwóch synów: Grzegorza Leopolda i Adama Stefana. Grzegorz Leopold uzyskał wykształcenie prawnicze (1930–1935) i kontynuował profesję prawniczą, jego brat kształcił się w kierunku przyrodniczym, dochodząc do profesury w Akademii Rolniczej w Szczecinie.

Grzegorz Leopold Seidler studiował prawo w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Był wybitnym studentem, już wówczas skupiającym swe zainteresowania na grupie nauk historyczno-prawnych oraz filozofii prawa. Uczestniczył w seminarium prof. Jerzego Landego, zwolennika psychologicznej teorii prawa Leona Petrażyckiego. Aktywnie uczestniczył w życiu samorządowym studentów. W trakcie studiów odnosił sukcesy. Wspomnieć należy o tym, że otrzymał nagrodę Polskiej Akademii Umiejętności, a także stypendium naukowe we Francji. Po ukończeniu studiów wyjechał na rok do Wiednia, gdzie rozpoczął dysertację doktorską, zakończył ją zaś w 1937 r. Jej przedmiotem była problematyka idei filozoficznych i społecznych określających aksjologię konstytucji międzywojennych. Stopień doktora w Uniwersytecie Jagiellońskim uzyskał wiosną 1938 r. Po powrocie z Wiednia pracował w Biurze Prac Parlamentarnych Sejmu RP. W tym czasie opublikował pracę *Technika prac parlamentarnych* (współ z S. Reymanem). Doświadczenia w pracy w sferze władzy ustawodawczej owocowały monografią *Władza ustawodawcza i wykonawcza w polskich konstrukcjach ustawowych 1917–1947* (1948).

¹ W tekście korzystam m.in. z opracowania A. Pieniążka: *Grzegorz Leopold Seidler (1913–2004)* [w:] A. Przyborowska-Klimczak (red.), *Profesorowie Wydziału Prawa i Administracji UMCS 1949–2009. Księga jubileuszowa z okazji sześćdziesięciolecia Wydziału Prawa i Administracji UMCS w Lublinie*, Lublin 2009, s. 238–255.

Na początku II wojny światowej G.L. Seidler jako żołnierz brał udział w walkach nad Wartą i tam został ranny. Następnie pracował jako księgowy w majątkach ziemskich i zarazem współpracował z ruchem oporu. W tym czasie pracuje też nad kwestią władzy państwowej. W 1946 r. publikuje w Krakowie tekst zatytułowany *O istocie władzy państwowej*. Podkreśla znaczenie czynnika akceptacji władzy dla jej legitymizacji. Rodzaj akceptacji władzy wpływać ma na strukturę i formy działania władz, powodując zastąpienie przymusu jako istoty legalizacji – jej uznaniem.

Po wojnie Grzegorz L. Seidler rozpoczął pracę w Uniwersytecie Jagiellońskim, na Wydziale Prawa (1945), jednocześnie wykładając w Akademii Handlowej w Krakowie. O tego czasu naukowe i dydaktyczne zainteresowania uczonego skupiają się na problematyce historii myśli politycznej i prawnej, wyklada głównie historię filozofii prawa (od 1948 r). W latach 1945–1950 był adiunktem i docentem. Stopień doktora habilitowanego uzyskał w 1948, a tytuł profesora nadzwyczajnego w 1950 r. W roku 1951 pojawia się monografia: *Doktryny prawne imperializmu*, przybliżająca czytelnikom główne problemy badawcze najistotniejszych współczesnych kierunków filozofii prawa. Ten czas to zarazem początki przygotowań do późniejszych monografii, które w liczbie trzech ukazały się jako: *Historia myśli politycznej starożytności*, *Historia myśli politycznej średniowiecza*, *Historia myśli politycznej czasów nowożytnych*. Po przepracowaniu pewnych fragmentów weszły one później w skład monografii *Przedmarksowska myśl polityczna* (I wyd. 1974).

Od jesieni roku 1950 wskutek ministerialnego skierowania Grzegorz L. Seidler pracuje w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Jego obowiązki dzielą się pomiędzy kierowaniem Katedrą Teorii i Filozofii Prawa (od 1951 r) a działaniami związanymi z tworzeniem się Wydziału Prawa UMCS. Praca ta, początkowo traktowana przezeń jako działalność przejściowa (kontynuuje zajęcia w Krakowie), ostatecznie związała go na stałe z Lublinem. Angażuje się w działalność wydawniczą UMCS i od 1954 r. redaguje „Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska”. Trwa to do 2000 r. „Annales” stało się szczególnie istotnym wydarzeniem w życiu lubelskiego ośrodka naukowego i nazwą rozpoznawalną w najlepszych uniwersytetach wielu państw. Wymiana obejmowała ok. 2000 instytucji naukowych w świecie. Promowała nie tylko środowisko lubelskie, ale pozwalała w drodze wymiany uzyskiwać czasopisma naukowe, które w podzielonym na przeciwne obozy świecie nigdy by nie miały szans na zakup i możliwość dostępu do nich polskiego czytelnika. Profesor Seidler uczestniczył w międzynarodowym życiu naukowym także osobiście. W 1957 r. przebywał w Chinach. Oksford to miejsce jego naukowego pobytu w roku akademickim 1957–1958. Przyniósł on nowe kontakty naukowe, m.in. z Johnem Chapmanem z Pittsburga, J. Plamenatzem. Przedmowę do jego książki *The Emergence of the Eastern World* napisał Isaiah Berlin (Oxford 1968).

Także kraje socjalistyczne nie pozostają poza zainteresowaniem G.L. Seidlera. Warto podkreślić jego zainteresowanie współpracą z Uniwersytetem im. I. Franki we Lwowie.

Tytuł profesora zwyczajnego nadano Grzegorzowi L. Seidlerowi w roku 1957.

Szczególny okres w życiu akademickim G. L. Seidlera związany jest z rokiem 1959, kiedy to został rektorem Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie i funkcję tę pełnił przez 10 lat. Jego doświadczenia z pobytów za granicą stają się dlań źródłem koncepcji nowego uniwersytetu, którego podstawą miały być dwa elementy „mury i ludzie”. Inspirował budowę campusu, ogrodu botanicznego. Pojawiły się nowa Biblioteka Główna, centrum kultury akademickiej „Chatka Żaka”, a także wiele obiektów sportowych. Wizja struktury materialnej i osobowej takiego uniwersytetu stała się normą dla wielu następców Grzegorza L. Seidlera. Także po 1969 r., bowiem wówczas G.L. Seidler przestał być rektorem, a objął stanowisko dyrektora Instytutu Kultury Polskiej w Londynie. W tym czasie (marzec 1969) zawarł związek małżeński z Aliną Bogusz. Także pozostając w Anglii, był bardzo aktywny naukowo i towarzysko, podtrzymując dawne znajomości i budując nowe. Pozwalało to na wysyłanie wielu pracowników UMCS na staże, stypendia i wymianę naukową z licznymi i prestiżowymi ośrodkami, zwłaszcza w Europie i USA. Profesor Seidler powraca do UMCS w 1971 r.

Swą odrębność organizacyjną Katedra Historii Doktryn Politycznych i Prawnych zachowała tylko do 1970 r., gdy utworzono w ramach nowo powołanego Instytutu Historii i Teorii Państwa i Prawa – Zakład Historii Państwa i Prawa i Doktryn Polityczno-Prawnych. Jego kierownikiem został prof. dr hab. Jan Mazurkiewicz. W roku 1971 Jan Malarczyk i Roman Tokarczyk zostali przeniesieni do Zakładu Teorii Państwa i Prawa. W ramach reorganizacji Instytutu od 1972 r. utworzono: Zakład Teorii Państwa i Historii Doktryn Polityczno-Prawnych. Kierownikiem Zakładu Teorii Państwa i Prawa i Historii Doktryn Polityczno-Prawnych został wówczas prof. dr hab. Grzegorz Leopold Seidler, któremu funkcję tę powierzono początkowo do 30.09.1974, by następnie przedłużyć ją na następne okresy. Zostaje wówczas kierownikiem Katedry. Podejmuje i rozwija badania związane z myślą filozoficzną i doktrynami politycznymi i prawnymi epoki oświecenia. Interesuje się naukową organizacją i zarządzaniem. Z jego inicjatywy pojawiają się pierwsze tłumaczenia tekstów anglojęzycznych z tej dziedziny. Patronuje przygotowaniu podręcznika języka polskiego wydanego w Londynie. Jego praca naukowa i wysiłek organizacyjny prowadzą do nadania G.L. Seidlerowi tytułu doktora *honoris causa* UMCS (1970), a następnie takiego tytułu w Akademii Handlowej w Krakowie (1975). Otrzymał także tytuł doktora *honoris causa* Uniwersytetu Lock Haven w stanie Pensylwania (USA, 1990). Nadano mu tytuł profesora honorowego Faculté Européenne des Sciences du Foncier, Strasburg 1984. Był promotorem wieloletniej wymiany naukowej

pomiędzy UMCS i LHSU w USA, dzięki czemu wielu młodych pracowników i studentów obu uczelni mogło poznać realia studiów w odmiennych politycznie krajach.

Był *visiting professor* 'em na uniwersytecie w Kilonii (1980–1981) oraz *visiting fellow*, Clare Hall, Cambridge (1981–1982).

Należy także wspomnieć, iż Grzegorz L. Seidler przez dwie kadencje był członkiem Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych.

Na emeryturę profesor Grzegorz L. Seidler przeszedł w 1983 r. Pozostawał jednak nadal pracownikiem w niepełnym wymiarze pracy w Katedrze Historii Doktryn Polityczno-Prawnych. Prowadził seminaria magisterskie i wykłady, zwłaszcza w języku angielskim. W czasie swej aktywności naukowej był promotorem prac doktorskich, recenzentem zarówno w takich postępowaniach, jak i w przewodach habilitacyjnych.

Także wiele funkcji publicznych przyszło pełnić Grzegorzowi L. Seidlerowi. Był członkiem Trybunału Stanu (1989–1992) i posłem do Sejmu IX Kadencji (1985–1989). Udzielał się w strukturach władzy terytorialnej na Lubelszczyźnie.

Za swe dokonania odznaczony został wieloma orderami i medalami. Między innymi otrzymał Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

W swoich badaniach naukowych Grzegorz L. Seidler zawsze pozostawał bliski filozofii prawa, historii myśli politycznej prawnej, czy też teorii państwa i prawa, choć rozpoczął swe dzieło opracowaniami z zakresu konstytucjonalizmu.

Należy także przypomnieć podręcznik: *Wstęp do teorii państwa i prawa*, napisany wraz z Janem Malarczykiem i Henrykiem Groszykiem, później także z Antonim Pieńką *Wstęp do nauki o państwie i prawie*. Są to opracowania wielokrotnie wznawiane, na których wychowało się kilkadziesiąt roczników studentów prawa. Ostatni podręcznik jest używany i dzisiaj.

Hipotezy naukowe Grzegorza L. Seidlera zawsze oryginalne, czasem kontrowersyjne budziły żywe zainteresowanie środowiska. Warto wspomnieć o dysputach związanych z kwestią metod badawczych w naukach prawnych, polemiki w sprawie określenia pojęcie „doktryna”². Pewne monografie tłumaczone były na rosyjski, angielski, czeski, niemiecki i węgierski.

Trwałymi dziełami profesora Seidlera pozostają zwłaszcza: *Doktryny prawne imperializmu* (1951) i *Przedmarksowska myśl polityczna* (1974, 1978), *W nurcie oświecenia* (2002), *Z zagadnień filozofii prawa* (1978, 1994), *Notes on Our Intellectual Traditions* (1999), *W poszukiwaniu idei ustrojowej* (2000), *Władza ustawodawcza i wykonawcza w polskich konstrukcjach ustrojowych 1917–1947* (1948, 2000), *On Pluralism* (2001), *Rozważania* (2002), *W poszukiwaniu naczelnej idei* (2002), *W stronę nowożytności*

² Por. L. Dubel, J. Kostrubiec: *Ewolucja metodologii historii doktryn polityczno-prawnych w ujęciach profesora Grzegorza Leopolda Seidlera*, Rzeszów 2009.

(2002), *Wątpliwości. Dubito ergo sum* (2002). Jest on również autorem szeregu studiów i artykułów naukowych. Niewątpliwie dorobek naukowy Grzegorza Leopolda Seidlera zasługuje na określenie – wybitny, a życie Profesora na poświęcone Uniwersytetowi i społeczeństwu. Wypromował pięciu doktorów nauk prawnych. Swemu Wydziałowi pozostawił bezcenną prywatną bibliotekę.

